

Uputstvo o mjerama zaštite zdravlja učenika i zaposlenih za osnovne i srednje škole

(Preporuke za bezbjedan povratak u škole tokom trajanja pandemije COVID-19)

1) Edukacija o načinima i značaju prevencije COVID-19 u školskoj sredini

- Prije početka školske godine bit će organizirana Webinar edukacija školskog osoblja o načinima i značaju prevencije COVID-19 u školskoj sredini.
- Prvi dan školske godine bit će posvećen predavanjima i diskusijama o načinima i značaju prevencije COVID-19 u školskoj sredini.
- Edukativni materijali i video filmovi o načinima i značaju prevencije COVID-19 bit će postavljeni na sajt škole i na vidljivim mjestima u prostorijama škole.

2) Mjere smanjenja rizika unosa korona virusa u školsku sredinu

- Učenici, nastavno i nenastavno školsko osoblje ne treba da dolaze u školu ukoliko imaju povišenu tjelesnu temperaturu i/ili simptome respiratorne infekcije.
- Roditelji treba svako jutro da provjere tjelesnu temperaturu svojoj djeci pred polazak u školu.
- Nastavno i nenastavno školsko osoblje da provjere tjelesnu temperaturu pred polazak u školu.

3) Održavanje fizičke distance

- Održavati fizičku distancu sa drugim osobama u školi od najmanje 1,5 metara.
- Boravak u učionicama treba da bude najviše 15 učenika/ca sa obezbijeđenim 4m² po djetetu i po jedno dijete u svakoj klupi.
- Edukovati učenike, nastavnike, školsko osoblje o značaju održavanja fizičke distance za sprečavanje širenja infekcije (pred početak/na početku školske godine, čas odjeljenskog starješine iskoristiti za edukaciju učenika, kao i određene časove tjelesnog i zdravstvenog odgoja. Postaviti vidna obavještenja/postere o održavanju fizičke distance.
- Preporučuje se da učenici ne mijenjaju učionice odnosno da se nastava za jedan razred odvija u istoj učionici.
- Potpuno obustaviti sve aktivnosti kod kojih je moguće pojačano stvaranje aerosola (pjevanje, vikanje, sport, navijanje), što bi značilo da se na časovima muzičkog ne pjeva, nema proba školskog hora, na tjelesnom nema kolektivnog sporta, a za individualne sportove (gimnastika i sl.) treba provjeriti uvjete (veličina sale, mogućnost prirodne ventilacije i sl.

- Nastavu tjelesnog odgoja organizirati na otvorenom kada god je to moguće i realizaciju nastavnog programa tako da se izbjegne bliski kontakt odnosno održi fizička distanca od najmanje dva metra u svim pravcima. Ukoliko se časovi organiziraju u sali za fizičko obezbijediti nastavni program koji će omogućiti održavanje fizičke distance. Ukoliko sala ima dva ulaza iskoristiti ih za podjelu učenika u grupe u cilju smanjenja gužve. Prije i poslije svakog časa neophodno je dezinfikovati zajedničke predmete (sprave, lopte i sl.), očistiti/oprati salu i provjeriti je.
- Savjetovati učenike da ne stvaraju gužvu u svlačionicama već da budu strpljivi i sačekaju svoj red prema instrukciji nastavnika tako da se obezbijedi 4 m² po učeniku. Ukoliko je moguće, organizirati nastavu sa manjim brojem učenika.
- U periodu neposredno prije i poslije nastave i između školskih časova (mali i veliki odmor) u školi i dvorištu škole ne stvarati gužve.
- Osobe koje dovode djecu u školu ne ulaze u školu već djecu prate do ulaza u školsku zgradu ili do kapije školskog dvorišta gdje djecu mlađeg uzrasta preuzima dežurni učitelj/nastavnik i obavezno nose zaštitnu masku tako da pokriva nos, usta i bradu.
- Održavanje fizičke distance među učenicima neophodno je i tokom malih i velikog odmora. Preporučuje se da učenici provode veliki odmor na otvorenom (u školskom dvorištu) kad god to vremenske prilike dozvoljavaju.
- Organizirati korištenje toaleta tako da u toalet ulazi onoliko djece koliko kabina ima, a da se ispred toaleta čeka u redu sa poštovanjem fizičke distance od najmanje jednog metra.
- Ne sprovoditi proslave u objektu (priredbe), kao ni organizirane grupne posjete mjestima gdje se očekuje okupljanje većeg broja osoba, izlete i dr.

4) Nošenje maski

- a. Školsko nastavno i nenastavno osoblje sve vrijeme boravka u školi treba da nose maske.
- b. Učenici:
 - Masku učenik treba da nosi pri ulasku u školu pa sve do dolaska do svoje klupe.
 - Maska se obavezno koristi i prilikom odgovaranja i svakog razgovora.
 - Maska se obavezno koristi i prilikom bilo kojeg kretanja van klupe, prilikom odlaska na odmor ili toalet.
 - Preporučuje se da učenici sve vrijeme boravka u školi nose masku, ali ona se može odložiti u periodu kada učenik sjedi u svojoj klupi i sluša nastavu.

Tokom boravka u školi moguće je da se koristi bilo koja maska (hirurška, epidemiološka ili platnena), ali ona treba da se koristi na ispravan način tako da pokriva nos i usta.

5) Redovno pranje ruku

- **Kako?** Higijenski ispravnom vodom za piće i sapunom u trajanju od najmanje 20 sekundi ili upotrebom dezinfekcionog sredstva na bazi 70% alkohola. Dezinfekcija ruku sredstvima na bazi 70% alkohola ne može zamijeniti pranje ruku vodom i sapunom ukoliko su ruke vidno zaprljane. Poslije 3 do 4 izvršenih dezinfekcija ruku obavezno oprati ruke vodom i sapunom. Demonstracijom i postavljanjem postera, kao podsjetnika o pravilnom pranju ruku, na svim mjestima gdje se ruke peru.
- **Kada?** Obavezno pri ulaska u školu, prije jela, poslije odlaska u toalet, prije spremanja hrane, nakon obavljanja respiratorne higijene (istresanje nosa, kašljanja u maramicu itd.), poslije igre (npr. poslije velikog odmora, poslije časa tjelesnog odgoja) i maženja životinja, kada su vidno zaprljane, nakon izlaska iz škole i uvijek kada postoji potreba.
- **Gdje?** Na svim ulazima u školu i na izlazu iz fiskulturne sale postaviti dezinfekciona sredstva na bazi 70% alkohola (koristiti uz obavezni nadzor nastavnika/dežurnog nastavnika). Na svim uređajima za pranje ruku postaviti tečni sapun (npr. toaleti, učionice).

Edukovati učenike, nastavnike, školsko osoblje o značaju redovnog pranja ruku i o tome kako se pravilno održava higijena ruku u cilju sprečavanja širenja infekcije kao i da ne dodiruju oči, nos i usta neopranim rukama (pred početak/na početku školske godine, čas odjeljskog starješine iskoristiti za edukaciju učenika).

6) Redovno čišćenje školske sredine

- **Kako?** Mehaničko čišćenje vodom i sapunom ili deterdžentom, trljanjem i struganjem, počev od čistijih ka prljavijim površinama, krećući od onih postavljenih više ka nižim, završno sa podom i korištenjem čistih krpa (različite za različite površine i prostorije, npr. posebna za WC šolju, lavabo, podove, klupe...) i svježih rastvora sredstava kojima se čisti.

Postupak dezinfekcije određenog prostora ili ustanove (u ovom slučaju škole) podrazumijeva niz procedura u kojima se upotrebljavaju različite metode i dezinfekciona sredstva, a koje obavljaju ovlaštene ustanove i stručna i obučena lica onda kada za to postoji opravdana potreba, te se za te potrebe preporučuje angažovanje ovlaštenih ustanova. ***Rutinska dezinfekcija prostorija škole se ne preporučuje.***

Dezinfekcija koju može da obavi školsko osoblje se odnosi samo na dezinfekciju zajedničkih predmeta koji se često dodiruju (školske klupe, stolovi u trpezariji,

sportska oprema, kvake, ručke na prozorima, školski pribor – šestar, linijar) i to isključivo sredstvima na bazi 70% alkohola i nakon mehaničkog čišćenja vidljivo zaprljanih površina.

Nekontrolisana i nekritička upotreba dezinficijensa može dovesti do niza negativnih efekata po zdravlje djece, nastavnog i školskog osoblja kao što su: iritacija kože i pojava alergija, ekcema i drugih promjena na koži, iritacija sluzokože respiratornih puteva (nosa, ždrijela, pluća) i pogoršanje ili pojava astme, opstruktivne bolesti pluća i dr.

Rasprskavanje dezinficijensa se ne preporučuje, već umakanje i natapanje tkanine. Pri korištenju dezinfekcionih sredstava voditi računa o pravilnoj primjeni prema uputstvu proizvođača po pitanju namjene, koncentracije, načina upotrebe i neophodnog kontaktnog vremena. Preporučuje se pravljenje higijenskog plana čišćenja (ko čisti, kada, na kom spratu, itd).

- **Kada?** Obaviti čišćenje prije početka rada škole i svakodnevno, minimum dva puta dnevno (nakon završetka prijepodnevnog i poslijepodnevnog smjene).
- **Šta?** Prostor, pribor i oprema u toaletima, učionicama, zbornicama, sali za tjelesni odgoj i školskim kuhinjama i trpezarijama (podovi, zidovi, vrata, i druge površine koje koristi veći broj osoba: školske klupe i stolovi, stolice, školski pribor – šestar, linijar, kvake, prekidače za svjetlo, ručke ormarića, slavine, WC šolje, vodokotlići, lavaboi, sportska oprema i sav ostali pribor).

Edukovati predstavnike lokalnih samouprava, direktore škola, nastavnike, školsko osoblje i učenike o značaju redovnog čišćenja i dezinfekcije za sprečavanje širenja infekcije (prije početka školske godine radi obezbjeđenja dovoljnih količina sredstava za čišćenje i dezinfekciju i kako bi se uspostavile procedure za redovno čišćenje i dezinfekciju; učenike edukovati na početku školske godine npr. na času odjeljenskog starješine).

7) Redovna nabavka osnovnog potrošnog materijala

- **Kako?** Zajedničkim radom škole i zajednice (nadležne lokalne samouprave i roditelja) za dobijanje podrške za obezbjeđivanje osnovnog potrošnog materijala (kroz naprimjer osnivanje roditeljskog odbora za sanitarno-higijenske uvjete). Transparentnom i iskrenom komunikacijom sa učenicima i roditeljima. Za dugoročno obezbjeđivanje sredstava za adekvatno održavanje sanitarno-higijenskih uvjeta, razmotriti navođenje troškova pod posebnom budžetskom linijom u budžetu škole.
- **Kada?** Obezbijediti dnevnu snabdjevenost osnovnim potrošnim materijalom prema obimu potrošnje.

- **Šta?** Osnovno: sapun, toalet papir, ubrusi za jednokratno korištenje, kese za kante za smeće, sredstva za čišćenje, dezinficijensi i proizvodi za čišćenje (krpe, džogeri).
- Edukovati predstavnike lokalnih samouprava, direktore škola, nastavnike, školsko osoblje i učenike o značaju redovnog čišćenja i dezinfekcije za sprečavanje širenja infekcije (prije početka školske godine radi obezbjeđenja dovoljnih količina sredstava za čišćenje i dezinfekciju i kako bi se uspostavile procedure za redovno čišćenje i dezinfekciju; učenike edukovati na početku školske godine npr. na času odjeljenskog starješine).

8) **Redovna provjera funkcionalnosti uređaja** za snabdijevanje pijaćom vodom, sanitacijom i higijenom.

- **Kako?** Preporučuje se sastavljanje higijenskog plana sa jasno određenim aktivnostima, specifičnim ulogama, zadacima, rasporedom i budžetom za dnevno održavanje, čišćenje i popravke, kao i praćenje njegovog sprovođenja.
- **Kada?** Najmanje jednom dnevno izvršiti provjeru uređaja za vodosnabdijevanje, sanitaciju i higijenu. Više puta u toku dana u zavisnosti od broja osoba prisutnih u školi provjeriti snabdjevenost potrošnim materijalom i dopuniti po potrebi.
- **Šta?** Uređaji i instalacije za vodosnabdijevanje, sanitaciju i higijenu (slavine, lavaboi, WC šolje, vodokotlići). Provjeriti njihovu ispravnost i funkcionalnost (npr. prisustvo vode i sapuna i/ili dezinficijensa na bazi alkohola na svakom mjestu za pranje ili dezinfekciju ruku, prohodne WC šolje, ispravni vodokotlići).

1. Redovno provjetravanje svih prostorija

- **Kako?** Isključivo prirodnim putem (otvaranjem prozora), bez upotrebe vještačke ventilacije i klimatizacije centralizovanog zatvorenog tipa.
- **Kada i koliko?** Obavezno za vrijeme svakog školskog odmora i između smjena. Ukoliko vremenski uslovi dozvoljavaju preporučuje držanje otvorenih prozora i tokom trajanja nastave.

Edukovati učenike, nastavnike, školsko osoblje o značaju redovnog provjetravanja prostorija u cilju sprečavanja širenja infekcije (pred početak/na početku školske godine, čas odjeljenskog starješine iskoristiti za edukaciju učenika).

2. Redovno uklanjanje otpada

- **Kako?** Otpad odlagati u kese u kante za smeće, po mogućstvu sa poklopcem i sa pedalom za nožno otvaranje kako bi se izbjeglo dodirivanje površine kante. Kese sa otpadom zavezati prije bacanja u kontejner i dalje tretirati u skladu sa procedurom za upravljanje, uz propisane mjere zaštite. Obilježiti mjesta za higijensko odlaganje upotrebljenih maski i rukavica, nakon čega se ona vezuje i odlaže zajedno sa komunalnim otpadom.
- **Kada?** Na dnevnoj osnovi i po potrebi više puta dnevno provjeravati da li su kante pune i bezbjedno prazniti i odlagati u skladu sa procedurom za upravljanje, uz propisane mjere zaštite.
- **Šta?** Sav komunalni otpad koji nastaje u toku dana tokom školskih aktivnosti i boravka u školi.

9. Ishrana učenika u školi

Ukoliko škola organizira ishranu učenika, potrebno je:

- da se obroci služe u trpezariji ili učionicama (samo ukoliko škola nema trpezariju)
- da djeca za stolovima sjede na udaljenosti od najmanje jednog, a poželjno dva metra, u svakom pravcu.
- prije jela obrisati alkoholom površine na kojima će se služiti hrana.
- da djeca operu ruke prije jela.
- djeci naglasiti da međusobno ne dijele hranu i pribor za ishranu.

Postupak sa učenicima, nastavnim i nenastavnim osobljem škole koje imaju simptome respiratorne infekcije sa sumnjom na infekciju COVID 19

1. Ukoliko se simptomi pojave van škole

Javiti se u COVID-19 ambulantu nadležnog doma zdravlja. Ne odlaziti u školu i istovremeno obavijestiti nadležnu osobu u školi. Dalje pratiti preporuke ljekara.

2. Ukoliko se simptomi pojave u školi

- a) Osoblje škole: potrebno je da se osoba sa simptomima bolesti odmah javi u COVID-19 ambulantu nadležnog doma zdravlja. Istovremeno nadležna osoba u školi koju određuje direktor škole obavještava nadležni institut/zavod za javno zdravlje.
- b) Učenici: Pri svakoj sumnji na postojanje respiratorne infekcije učeniku odmah staviti masku i smjestiti ga u praznu učionicu/prostoriju određenu za izolaciju i obavijestiti roditelje i nadležni institut/zavod za javno zdravlje. O učeniku, u sobi za izolaciju do dolaska roditelja, potrebno je da brine jedna osoba koristeći masku i rukavice, a prostoriju nakon odlaska deteta očistiti i dezinfikovati.